

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrta leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Poziv na Belgrad!

Uvažuje sicer vse okoliščine in težkoče, ki ovirajo belgrajsko zajedničko ministrstvo, da se ne more tako poslovati, kakor bi bilo potrebno, moramo pa vendar enkrat povedati, da smo z dosedanjim delovanjem belgrajske vlade zelo nezadovoljni.

In to ne morda iz strankarsko političnih, ampak edinole iz razlogov, ki zahtevajo hitro konsolidacijo razmer v državi SHS.

Poglejmo si nekaj konkretnih dejstev! Že pred Božičem je demisionirala Narodna vlada v Ljubljani! Te demisije ni Belgrad do danes niti naznanje vzel, niti poveril vodstvo vladnih poslov do sestave nove vlade že odstopi vladi.

Imenoval pa tudi še ni nove vlade, dasiravno je že štirinajst dni v posesti sporazumnega predloga vseh treh slovenskih strank glede sestave nove vlade!

Zakaj se Belgrad ne zgane? Kakor da bi zajedničko ministrstvo hotelo imeti anarhijo pri naši najvišji upravni oblasti!

Ali mogoče kdo intrigira?

Pravijo, da imajo v Belgradu strah dati pokrajinam preveč moči v roke, pravijo, da hoče Belgrad strogo centralizacijo — to, da je vzrok cicanju zajedniškega ministrstva.

Ali nimamo zato Korošca in Kramarja, da v zajedniškem ministrskem svetu poveda, da je vsaka uprava nemogoča, če ne dobi pokrajinska vlada zajejkrat še kar najširši delokrog?

Pribečevičevo delo na takojšnji centralizacijo vse uprave bo upravo poslabšalo, anarhijo povečalo in bo vsled tega mir in red ogrožalo!

Pa poglejmo si zadevo Državnega vijeća in Pokrajinskega sveta! Eden glavnih vzrokov ljudskega nezadovoljstva z dosedanjim vladom je pomanjkanje javne tribune, s katere bi zastopniki ljudstva lahko tolmačili svoje zahteve in kontrolirali upravo.

Vsakemu pametnemu človeku mora biti jasno, da je zato vprašanje Državnega vijeća in pokrajinskega sveta nujno!

Samo Belgradu ne! Mi res ne vemo, kaj tam kuhajo. S svinčnikom v roki je vprašanje števila mandatov v pol ure rešeno — zajedničko ministrstvo pa spreminja svoje sklepe kakor moderna dama barvo las! In pri tem nas Slovence še prikrajšujejo pri številu naših zastopnikov — dasiravno ve Belgrad prav dobro, da so so si vse slovenske stranke tudi glede Državnega vijeća in Pokrajinskega sveta že popolnoma jedine!

Kdo pravzaprav vlada — ali posamezniki v Belgradu ali ljudstvo, zastopano zaenkrat po svojih strankah!

Tako, kakor je zajedničko ministrstvo dosedaj delalo, nam ne vzbujajo dobrih nad za bodočnost, in če si belgrajski centralisti mislijo, da bo tako kolebanje Belgrada vzbudilo simpatije in zaupanje do vladanja iz Belgrada, se zelo motijo!

Pozivljamo Korošca in Kramarja kot zastopnika dveh slovenskih strank v Belgradu, da z vso težo svojega glasu — če ima njun glas kaj teže! — zastopata v zajedniškem ministrstvu voljo celotnega ljudstva v zgorajšnjih vprašanjih!

Ne več tako!

(Sodrugom v Bosni in na Hrvaškem!)

V glasilu hrvatske soc. dem. stranke »Sloboda« ter v glasilu bosanske soc. demokracije »Glas Slobode« bomo že dlje časa zelo nelep polemiko, ki je vstanu silno škodovati naši proletarski stvari. Sodrugom na Hrvaškem in v Bosni naj vendar malo premislijo! V dobi, ko naj se vsa naša stremiljenja združijo za tem, da se zedinimo vsi

socialisti v državi SHS v eno enotno stranko ter zastavimo vse delo v prid proletariata — v dobi, ko se naše tzv. meščanske stranke združujejo v enotno stranko — pa oto: medsebojnega nečednega prepiraj!

Saj smo bili lahko raznega mnenja o marsičem — saj to ni nesreča, če vsak ne vidi enako, ali: vsem mora biti pred očmi uspešno delo za naše izkoriščano in zatirano delavsko ljudstvo. Bliza se zasedanje državnega vijeća; kot mala skupina se snidemo v Belemgradu — meščanske stranke so si uzurpirale večino! —, ali naj še ta mala skupina bo razdvojena? Bliza se čas priprav za volitve v konstituanto. Mar naj gremo v boj — drug proti drugemu? Eoj Špartakovcev v Berlinu, boji med ruskim delavstvom itd, naj nam bodo svarilo, naj nikar ne cepimo svojih močij, ko jih nujno rabimo v dosego svojih smotrov in ciljev.

Bosanski: »Glas Slobode« je tudi nas, posebno še sodr. Ant. Kristan, večkrat prav krivično napadel. No, mislo reagirati, ker smo stali na stališču, da pride čas, ko bomo lahko z Bosanci mirno in trezno govorili. Hrvatski sodrug, posebno sodrug Korać, niso bili našega mnenja in so na rapade odgovarjali z vso vehemenco... V boju, v katerem se strelja z vso strastjo, se ne pazi: kako se strelja in kakšno streljivo se rabi. Odtod je tudi v tem časnikarskem boju med hrvatsko »Slobodo« in bosanskim »Glasom Slobode« polno takega, kar ni mogoče edebiti in kar lahko povzroči zelo žalostne posledice.

Ne tako več — sodrug! Mirno kri moramo ohraniti v svojih lastnih sporih. Vse zafirkovanje, smešenje, sumničenje in vse cno, kar je v stanu spore še bolj poostriiti, moramo enostavno zavreči. Ako je kaj spornega, naj se razjasni in pojasni trezno, stvarno, brez strastij. Poiščimo vse ono, kar nas bo združilo, odvrnimo od sebe ono, kar nas razdvaja!

Skupaj, proletarci — saj je zaklical Marks: Proletarci, združite se!

Poglavje o boljševizmu.

Strnišče, 21/1 1919.

Meščansko časopisje prinaša še vedno vse polno »vesti« o boljševikih in boljševizmu, da se pametnemu človeku že gabi in preseda. Čuditi se je le apertitu čitateljev meščanskih listov, ki z občudovanjem vredno potrpežljivostjo požirajo »knedlice«, ki se kuhajo v meščanskih političnih kuhinjah. Živimo v zgodovinski dobi političnega preobrata, zato se ni čuditi, če skušajo meščanski žurnalisti s prinašanjem takih vesti speljati kolikor mogoče več vode na svoj mlin. Način pa, s katerim se ukvarja druga vrsta ljudi z boljševiki, presega že vse meje in naša dolžnost je, da proti takemu postopanju odločno protestiramo. Naš list se je že večkrat bavil s takimi blebetanji in zopet imamo prilliko prinesiti javnosti cvetko enake vrste.

V nedeljo 19. t. m. je bilo orožništvo tuk. begunskega taborišča, ne vem od koga, poklicano, da aretira nekega begunca, ki je v pijanosti kričal in baje tudi hujskal proti predstojništvu taborišča. To se je namreč zgodilo po izpovedi orožnikov. Po izpovedi oseb pa, ki so bile navzoče v času aretacije je stvar precej drugačna. Ni moj namen na tem mestu zagovarjati dotičnika, ker nimam prav za prav potrebe. V njegovo obrambo zadostuje zdravniško izpričevalo, da je bil vsled pijanosti popolnoma v nezavesti in da mu je v času aretacije tekla kri iz nosa! Vsled zdravniške preiskave so dotičnika pustili v nedeljo večer doma in so ga šele drugi dan peljali v zapor v Ptuj.

Kakor že omenjeno ni moj namen omenjenega braniti, ker se bo zadeva pred sodnijo končala in pojasnila. Moj namen je povedati, kako so znali orožniki pri tej zadevi pokazati njih znanost. Begunca je v torek zaslislal preiskovalni sodnik, ki mu je prečital ovadbo, ki so jo orožniki spisali. Iz ovadbe je namreč zvedel, da so ga orožniki, potem ko so po

svoje opisali slučaj, označili kot »boljševika«! V ovadbi so namreč napisali, da je dotičnik napolnjen z »boljševskim duhom«! Kakšne pojme imajo žandarji o boljševikih in boljševizmu, nas čisto nič ne briga in jim le povemo, da bodo morali še dolgo hoditi v šolo, predno se o tem kaj naučijo. Je pa že skrajni čas, da se od kompetentne strani pove tem ljudem, naj pri izvrševanju službe pustijo boljševike pri miru. Ker se pa taki slučaji trdovratno ponavljajo, se zdi, da imajo orožniki od zgoraj na tihem naročeno, naj vsakega, ki kaj naredi, razglasijo za boljševika.

Tako postopanje od strani orožnikov presega že vse meje; kajti malo odveč je, da se vsakega pijanega človeka imenuje »boljševika«. Enkrat se je pijancu reklo pijanec, tatu tat, ubijalcu ubijalec itd., danes pa so vsi taki ljudje postali nevarni boljševiki. Naša dolžnost je, da proti takemu postopanju odločno protestiramo in zahtevamo, da se temu počenjanju enkrat napravi konec! Naj se raje gospodje orožniki pri izvrševanju službe ozirajo na druge stvari, ker bodo tako veliko več koristni, kakor pa če prodajajo znanost o »boljševizmu«!

Da se s par besedami vrnem k slučaju, omenim, da je bil dotičnik iz zapore izpuščen, potem ko ga je preiskovalni sodnik zaslislal. Že iz tega je razvidno, da ni izvršil nobenega hudodelstva. In dejstvo, da mu je zdravnik konstatiral tok krvi iz nosa priča, da se je slučaj zgodil drugače kakor so ga orožniki opisali. Vprašamo tudi, zakaj je orožnik, ko je v ponedeljek peljal dotičnika v Ptuj in mu je ta povedal, da niso njegove kosti prav nič vesele, rekel dotičniku, da ga pelje k zdravniku med tem ko ga je peljal v zapor? Sicer pa se zadeva pojasni pri obravnavi in zvedeli bomo, na kateri strani se nahajajo »boljševiki« v orožniškem zmislul

v. k.

Politični pregled.

— Graška pogajanja o premirju. Ljubljanski korespondenčni urad poroča: Pogajanja med zastopniki ljubljanske Narodne vlade SHS ter nemško koroško vlado celovsko so se dne 22. t. m. v Gradcu končala pozno zvečer. Jugoslovanski zastopniki so zahtevali, da naj se stotinam Slovencev, ki so morali pred nemškimi oddelki bežati iz dežele, dovoli povratek na Koroško, da dobi pri narodnostnih poizvedovanjih na licu mesta ljudska volja pravi izraz. Nemci, in sicer tudi zastopnik nemško-avstrijske vlade na Dunaju, tej zahtevi niso ugodili izjavljajoč, da povratka na Koroško ne morejo dovoliti, ker se je v poslednjem času tudi potovanje na Kranjsko izdatno otežkočilo, in pa ker so jugoslovanski zastopniki izsilili preložitev razprav o upravnih odnosih na Koroškem do tle, ko bo nova demarkacijska črta določena. Zastopniki ljubljanske Narodne vlade so povdarjali, da iz Kranjskega nihče ni bil pregnan in da tamkaj ne bo poslovala nikakršna razsojevalna komisija za ugotovitev narodnostnih razmer in določitev meja narodnostnih upravnih okolišev. Zato omenjene potovalne zapreke pri tekočih pogajanjih ne morejo priti v poštev. Na Koroškem pa gre za to, da se v svojo domovino vrne vsa slovenska inteligenca vsaj za dobo, ko bo po Koroškem narodnostne odnose ugotavljala in začasno omejevala narodne upravne okolišje posebna komisija. Repatriacija iz Koroškega progane slovenske inteligence je neobhodno potrebna in nujna, ker drugače istinita ljudska volja ne more dobiti pravega izraza. Nato je zastopnik ameriške misle, podpolkovnik Sherman Niles, izjavil, da polaga veliko važnost na to, da se na obeh straneh zajamči politična svoboda, združena z politično amnestijo. Na podstavi pogodbe pa ne more nekočar prisiliti, da jamči za to in ono. Ker so Nemci z zastopnikom dunajske vlade vred vztrajali pri svoji prepovedi povratka, je podpolkovnik Miles podpredsedniku ljubljanske Narodne vlade dr. Gregorju Jerjavu izrazil željo, naj bi se tri slovenski pregnanci predstavili v Velikovecu. — Vso koroško slovensko inteligenco, ki je morala po bežetih pred iregularnimi četami celovške vlade, ker so ji pretili s smrtjo in jo zapirali ter odvajali, zadevajoča

prepoved celovške vlade vzbujajo v vseh jugoslovanskih krogih hudo razburjenje in veliko ogorčenost. Splošno se izraža dvom, da bi ob takih razmerah komisija sploh mogla objektivno konstatirati ljudsko voljo in pravično ločiti slovensko in nemško upravno ozemlje ter prav poštenjiti začasno demarkacijsko črto.

— **General Šmiljanič in general Maister.** Maribor, 23. jan. (Lj. k. u.) Nocoj ob polu sedmih je došel semkaj s Koroškega v spremstvu svojega generalštabnega šefa, podpolkovnika Ulmanskega, in dveh drugih častnikov general Šmiljanič. K sprejemu se je zbral na kolodvoru ves tujakšnji častniški zbor z generalom Majstrom na čelu. Ob izstopu iz voza so generala Šmiljaniča častniki in številno obično pozdravljali z živahnimi živjo-klici. Po pristranem pozdravu obeh generalov je imel general Maister nagovor, in rekel med drugim: Pozdravljam Vas v imenu našega vrliga častništva in moštva, ki skupno hrabro brani severne meje Jugoslavije. Mi vsi vršimo z veseljem našo domovinsko dolžnost in nam je v ponos, da smo te lepe, najbolj eksponirane kraje na severu naše domovine ohranili naši domovini. Obetam in prisegam, da smo pripravljene, braniti jo do zadnje kaplje krvi. — V svojem odgovoru je rekel general Šmiljanič med drugim: Gospod general! V izredno čast si štejem, da imam priliko, Vas spoznati. Ves slovanski jug se ozira na generala Majstra. Veseli nas, da imamo na najsevernejši točki Jugoslavije moža, ki skupno s svojimi vzornimi častniki in pogumnim moštvom tako krepko in uspešno brani enega najlepših kosov naše slovenske domovine pred grabežljivim sovragom. Bodite uverjeni, da sem pripravljen, žrtvovati vse, do zadnje kaplje krvi za Vas, brate Slovence, na meji. Še enkrat ponavljam, da smo na jugu vsi ponosni na Vas, krepka naša predstraža na slovenskem Štajerju. Obenem pa tudi prisegam, da ne bomo žrtvovali sovragu niti enega kraja na meji, temveč bomo združili vse v skupno, lepo in svobodno slovansko domovino. Živeli naši branitelji na meji zelenega slovenskega Štajerja. Živel naš ponosni general Maister! — Kmalu nato se je general Šmiljanič poslovil in nadaljeval pot v Ljubljano.

— **O državljani Jugoslaviji.** Belgrad, 23. jan. (Lj. k. u.) Ravnatelj jugoslovanskega dopisnega urada je imel intervju z novicmenovanim hrvatskim banom dr. Palečkom. Ban se je izjavil, o razmerju avtonomnih vlad do osrednje vlade v Belgradu takole: Avtonomne vlade nimajo nikakega državnopravnega značaja, pa bodo upravljalne svoje posle, ki so jim bila izročena in, ki niso bili izključno pridržane osrednji vladi, po navodilih in pod nadzorstvom osrednje vlade SHS v Belgradu. Potrebam naše nove države bo najbolj odgovarjala notranja ureditev, ki bo temeljila na centralizmu državne uprave, a v decentralizmu samouprave v upravnih enotah kakor so občine, okraj, županije oziroma okrožja; vse to seveda na dosedanjem demokratskem temelju. Ban je nadalje izrazil mnenje, da se bodo politične razmere v Hrvatski sukale okoli dveh vprašanj. Prvo vprašanje bo, kako se bo dala urediti ustava novega kraljestva, da bo odgovarjala zahtevani skupnosti in živlenskimi razmeram posameznih pokrajin. Drugo vprašanje pa je vprašanje socialne politike. O finančnem in gospodarskem vprašanju je izjavil ban: Vsled upliva dolgotrajne vojne in vsled splošne gospodarske demoralizacije je naš finančni in gospodarski položaj v Hrvatski in Slavoniji zelo slab, vendar pa ne brezupen. Mi smo agrarna dežela, pa se bomo zato lažje in hitreje opomogli od vojne, kakor druge in industrijske dežele. Bojazen, da bo povzročilo žigosanje bankovcev med prebivalstvom nemire, je neutemeljena. Dosadaj se je pokazalo ravno obratno, da so z žigosanjem zadovoljni, ker pričakujejo, da bo denar obdržal tako večjo vrednost. Za naše gospodarstvo je posebne važnosti, da čim prej uredimo reden in točen promet. Hrvatska avtonomna vlada bo z vsemi močmi podpirala tozadevno prizadevanje centralnih oblasti. — Glede prehrane je izjavil ban, da imamo za svojo potrebo dovolj zalog živeža. — Za vprašanjem prehrane stoji v prvi vrsti vprašanje prevoznih razmer. Ako rešimo prometni problem, se nam ni bati prehranjevalnih kriz. — Naposled je ban izrazil svoje ogorčenje nad barbarskim opustošenjem Belgrada, obenem pa svoje občudovanje narodni zvestobi in narodnemu duhu, ki preveva belgrajsko prebivalstvo. Ban je nadaljeval, da ni pri nobeni srbski stranki, akoavno je stopil v stik z voditelji vseh političnih frakcij, našel na stremenje po separatizmu ali srbski hegemoniji. Vse srbske stranke stremijo za čim dovršenejšim ujedinjenjem naroda SHS na temelju popolne enakopravnosti vseh delov naroda. Srbski politiki odklanjajo istotako z vso odločnostjo vsak srbski separatizem, kakor odklanjajo hrvatskega ali slovenskega. Tudi oni vičijo rešitev vseh delov našega naroda v ustanovitvi popolnega narodnega edinstva. To je le svetla točka v temi naše sedanjosti.

— **Italijani uvedli strogo kontrolo nad prebivalstvom.** Trst, 20. jan. (Lj. k. u.) Italijanska oblast uvaja čimdalje strožjo kontrolo in evidenco glede prebivalstva v Trstu in na Primorskem, posebno pa glede bivših vojakov in oseb neitalijanske narodnosti. Pred nekaj dnevi so bili po mestu nalepljeni lepaki, ki so pozivali, da se morajo zgledati vsi bivši avstro-ogrski vojaki. Utemeljena je bila ta zglasitev z urejanjem sanitarnih in aprovizacijskih razmer. Prebivalstvo, zlasti slovansko je zelo skeptično proti tej zglasitvi, boječ se, da je nastavljena kaka past ali pa da prete represalije. Kdor se ne zgleda, bi bil

obsojen v globo ali pa v zapor. — Danes razglasa zopet gubernijska oblast, da se morajo vsi državljani, ki niso rojeni v mestu Trstu in ki niso italijanske narodnosti ter so se stalno naselili v Trstu tekom leta 1917, zgledati v času od 26. do 30. januarja na kvesturi. Ta razglas se utemeljuje s tem, da je potreba ugotoviti njih istovetnost in da se ukrene, kar je potrebno v njih primeru. Izvzeti od dolžnosti zgleditve so podaniki držav, ki so zaveznice Italije, za katere se izdajo odredbe pozneje, ker še ni rednih konzulatov v mestu. Zgledati pa se morajo vsi podaniki nevtralnih držav, vsi državljani ki niso rojeni na ozemlju Julijske Benečije in so se stalno naselili na tem ozemlju leta 1917., se morajo zgledati pri glavarstvih. Kršitelje te naredbe bo vojno sodišče kaznovalo z navadnim zaporom do dveh let in z globo do 2000 lir. Glasom naredb razglasa v današnjem uradnem listu, morajo tiskarne v Julijski Benečiji od vseh tiskovin (listov, periodičnih časopisov, knjig, brošur itd.) izročiti po tri izvode oddelku gubernijske oblasti za civilne stvari. Tiskarne zunaj Trsta morajo to storiti tudi potom civilnih komisariatov političnih okrajev.

— **Italijani zapirajo hrvatske šole v Istri.** Reka, 23. januarja. (Lj. k. u.) V Prematuri v Istri so zaprli Italijani hrvatsko šolo in jo spremenili v italijansko. Zagrozili so z velikimi kaznimi onim staršem, ki ne bi hoteli pošiljati otrok v novo italijansko šolo. Po vseh hišah prirejajo hišne preiskave z izgovorom, da iščejo orožje. Vzamejo pa s seboj vse, kar jim dopade, posebno pa denar. Osebe, ki so protestirale proti takemu postopanju, so zaprli in odpeljali v Pulj, kjer so jih izročili vojaški sodnji kot veleizdajalce.

— **Aretacije v Splitu.** Split, 23. januarja. (Lj. k. u.) Italijanski poveljnik v Benkovcu je dal aretirati tukajšnjega sodnega svetnika, učitelje, enega visokošolca in 6 drugih oseb. Odpeljali so jih v Zader. Za vzrok aretacije se ne ve.

— **S seje graške narodne skupščine.** Gradec, 24. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Začetkom današnje seje začasne deželne skupščine je posl. Wastian v svojem in v imenu mariborskega poslanca Suppanza stavil na deželnega glavarja nujno vprašanje glede včerajšnjih dogodkov v Mariboru. Med drugim je izvajal: Za svojega bivanja v Mariboru je član ameriške študijske misije zaupnikom obeh narodnosti stavil vrsto vprašanj in jih naprosil, naj mu odgovorijo v osmih dneh, ker so važne za končno ureditev meja. Nato so Nemci vsakemu meščanu in vsaki meščanki v Mariboru poslali listek, s pozivom, naj se izjavi ali hoče pripadati Nemški Avstriji ali Jugoslaviji. Mogotci vlade SHS so preprečili to glasovanje s tem, da so jeli aretirati nemške prebivalce Maribora. To vest je ravnokar prinesla oseba, ki je pobegnila iz Maribora. Govornik, ogorčen zbog tega brutalnega nasilstva, je deželnemu glavarju stavil vprašanje, kaj namerava storiti, da vladi SHS v Ljubljani in njenim organom v Mariboru pokaže z vso jasnostjo, da ne more dalje prenašati teh nečloveških muk in nekulturnih nasilstev. — Deželni glavar je dal izraziti svojem ogorčenju zbog jugoslovanskega postopanja in je izjavil, da bo te nove dogodke sporočil državnemu uradu za zunanje stvari na Dunaju s prošnjo, da obvesti o tem tudi ententne vlade. — Posl. Malik je naznanil, da je jugoslovansko okrajno glavarstvo razpustilo mestni občinski svet ptujski in odstavilo mestnega šolskega nadzornika. V mestni šolski svet je imenovalo šest slovenskih in dva nemška člana. Govornik je tudi zvedel, da Jugoslavlani nemške može iz Ptujke kličejo pod orožje in jih vlačijo v Maribor. — Deželni glavar je izjavil, da bo državnemu uradu za zunanje stvari sporočil tudi to okolnost. — Nato je skupščina prešla na dnevni red.

— **Naše narodnogospodarske razmere in češkoslovaška republika.** Praga, 23. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Te dni je došel bivši minister za narodno gospodarstvo kraljevine Srbije dr. Janković v Prago. Govoril je ob tej priliki z njim zastopnik »Narodnih listov« o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji. Urednik ga je vprašal po vzroku njegovega potovanja v Prago. Odgovoril mu je, da gre za valutno vprašanje ter da je dobil podrobne informacije pri ministru dr. Rašinu, o zadevi skupnih nevarnosti v valutnem vprašanju. Minister je potem izjavil: Na Dunaju in v Budimpešti tiskajo nadalje bankovce brez privoljenja drugih narodnostnih držav. Samoobsebi umevno ne morem reči, kake odredbe se morajo izvesti, da se izognemo tej nevarnosti. Mi moramo vse avstro-ogrske bankovce v Srbiji popisovati in predložiti mirovni konferenci, da bodo izplačani v nominalni vrednosti z dobrim denarjem, kajti znano je, da ni prišel denar v Srbijo na ta način, kakor n. pr. v Švico in druge nevtralne države, namreč potom proste trgovine, temveč na nasilen način. Zaradi tega moramo avstro-ogrske bankovce, ki jih v Srbiji popisujemo, smatrati kot vsiljene revizijske pobornice, ki nam jih mora plačati avstro-ogrska država. Češka industrija bo našla v Jugoslaviji velik trg in tudi naši agrarni produkti in industrijske surovine bodo našle v češko-slovaških deželah mnogo odjemalcev. Ta izmenjava naših produktov zahteva od naših politikov in državnikov, da morajo skrbeti za varno zvezo oziroma za garancijo, bodisi potom internacionaliziranja železniških zvez ali potom skupnega koridorja. Samo na ta način se more zavarovati direktna zveza med našima državama. Naš koridor bi šel n. pr. od Požuna in Sopronja preko Celovca, Hrvatske in Slavonije. Ta koridor je potreben za izmen-

javo blaga, a še važnejši za Čehoslovaško državo, da dobi dostop do Jadranskega morja in do vsega svetovnega trga.

— **Sprejeti predlogi v Nemški Avstriji.** Dunaj, 23. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Narodna skupščina je najprej v tretjem branju sprejela predlog o sestavi porotniške liste, predlog o odpravi davčnega cenzusa ter predlog o pripustitvi žensk k porotniškemu poslovanju. Nato se je v drugem in tretjem branju sprejel zakonski načrt o nujnem zahtevanju živil in krmil. Potem so v razpravo vzeli poročilo justičnega odseka o zakonski reformi. Poročevalec Neumann-Walter je pripomnil, da pripravlja ta predlog nujne reforme, ki jo iskreno pričakujejo stotisoči.

— **Vojaški svet in ministristvo v Nemški Avstriji.** Dunaj, 23. jan. (Lj. k. u.) Kakor doznava Čehoslov. tisk. urad, so na povabilo državnega kancelarja dr. Rennerja prisostvovali včerajšnji seji ministrstva tudi zastopniki vojaških svetov. V seji so med drugim razmotrivali o nadaljnjem izplačevanju vzdrževalnine. Državno zastopstvo vojaških svetov je zahtevalo, da se da vojaškim svetom pravico, prisostvovati po zastopniku sejam ministrstva. Zastopnik imej posvetovalni glas.

— **Konferenca o podonavskem vprašanju.** Budimpešta, 23. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V čehoslovaškem poslanstvu v Budimpešti je bila danes konferenca s članom angleške misije kapitanom Pomera o podonavskem vprašanju. Razpravljalo se je o vprašanju češke plovbe po Donavi. Angleški zastopnik je priznal važnost tega vprašanja in pomen te paroplovne zveze.

— **Demonstracije za ogrsko vlado.** Budimpešta, 23. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Po 1. uri popoldne so prišli številni demonstrantje pred uredništvo lista »Pest Hirlap« ter burno demonstrirali proti listu, ker je v enem zadnjih člankov zavzel stališče proti ministrstvu. Demonstranti so vdrlj v uredništvo ter opustošili vso opravo.

— **Čehoslovaki in Bulgari.** Praga, 23. januarja. (Lj. k. u.) Glasom Čehoslov. tisk. urada objavlja »Češko Slovo« članek o razmerju med Čehoslovaki in Bulgari in pravi, da Bulgari želijo češkega posredovanja med bulgarskim narodom in Jugoslavijo. Toda Bulgari so v sedanjih vojni izgubili vse simpatije Slovanov. Vendar se pa bulgarski narod ne more omalovaževati, posebno ne če je njegov kes iskren. Ta njegov kes je razviden iz tega, kako bodo Bulgari obračunali s provozitelji svoje nesreče. Ako Bulgari v resnici postanejo demokratska narodna država in ako bodo čutili slovansko, potem jih Čehi v interesu slovanstva ne bodo odrekli svoje pomoči.

— **Poslanik sovjetske vlade na Dunaju.** Dunaj, 23. jan. (Lj. k. u.) Glasom Čehoslov. tisk. urada se govori v tukajšnjih diplomatičnih krogih, da nemškoavstrijska vlada razmotriva vprašanje agrementa, ki naj se ga podeli poslaniku sovjetske vlade na Dunaju. Rakovskemu. Sovjetska vlada je že delj časa zaprosila avstroogrsko vlado za podelitev agrementa Rakovskemu, prošnja je pa bila odklonjena. Sedaj se je Rusija obrnila na nemškoavstrijsko vlado. Ako se prošnja povoljno reši, bo Nemška Avstrija prva država, kjer bo akreditiran poslanik vlade boljševikov.

— **13 milijonov socialističnih glasov.** Berlin, 24. jan. (Lj. k. u.) Dun. k. u. poroča: Kakor ugotavlja »Vorwärts« na podlagi v »Reichsanzeigerju« objavljenega začasnega seznamka volilnih izidov, je bilo oddanih 15,775.174 meščanskih in 13,295.785 socialističnih glasov.

— **Preiskava proti Ledebourju.** Berlin, 24. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Proti Ledebourju se je začela preiskava, ker je bil kolovodja ustaje in pri moštenju deželnega miru. Zagovornik dr. Rozenfeld je zahteval, naj se izpusti Ledebour na svobodo, ker ni suma, da bi Ledebour skušal ulti.

— **Reševanje ruskega in poljskega vprašanja.** Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Velesile so končale v terek razmotrivanje položaja v Rusiji. Predlog Wilsona so enoglasno sprejeli. Komisija, sestojeca iz 1 civilnega in 1 vojaškega zastopnika, odide na otok princev pri Carigradu, da sprejme odposlance štirih vlad, ki so sedaj na Ruskem. Po zaslišanju teh odposlancev, bo komisija podala konferenci poročilo. Konferenca bo končoveljavno odločila. Na isti način so rešili poljski problem. Odposlali bodo v Odansko enako komisijo. V soboto so javna plenarna seja, v kateri bodo razmotrivali vprašanje zveze narodov. Predsednik Wilson bo razložil svoj načrt. Naposled bodo imenovali poseben odsek za zvezo narodov in odsek za odškodnino.

— **Obsedno stanje v Rusiji?** Berlin, 23. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Iz Kopenhagna se javlja, da so v vsej Rusiji proglasili obsedno stanje.

— **Zapadne vesti iz Rusije.** Amsterdam, 23. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Glasom lista »Algemeen Handelsblad« poročajo »Times« iz Onska: Kakor javljajo boljševiški listi, izdeluje v Petrogradu in v Pensji 14.000 delavcev papirnati denar. Petrograd dobavlja vsak dan 90 milijonov, Pensa 220 milijonov rubljev. Boljševiški vojaki na Uralski fronti dobivajo poleg plače še 30 rubljev za vsako uro, kateri so bili v boju. Vsak vojak, ki je bil pri zavzetju Ufe, je dobil 1000 rubljev.

— **Predpriprave za mirovna pogajanja.** Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Agence Havas poroča: Zastopniki velesil so se v četrtek ponovno sestali v Quai d'Orsayju, posvetovali pa se niso ne o Rusiji in tudi ne o Poljski. Ob 2. ponoči je brezšični brzojav na Zifflovm stolpu različnim skupinam, ki obvladajo položaj v Rusiji, začel razpošiljati vabilna zaveznih vlad, naj odpošljejo po tri zastopnike, da se porazgovore z delegati zaveznih in asociiranih vlad. Ententna komisija, ki ji bodo sporočili svoje predloge, še ni imenovana. Splošno se sodi, da zaradi nepristranosti in teh odposlanstvih ne bodo zastopane osebe, ki so prej delovale v ruski diplomatski službi. Vojaški člani komisije, ki odpotuje na Poljsko, kjer se že mudi general Barthelmy, se bodo prejkone izbrali iz generalskega zbora tamonjskih armad. Štirje civilni zastopniki Anglije, Francije, Zedinjenih držav in Italije še niso imenovani.

— **Wilsonov predlog glede ruskih razmer.** Pariz, 23. januarja. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. urada poroča »Agence Havas«: V včerajšnji seji medzavezniske konference je bil sprejet naslednji predlog predsednika Wilsona: Edini cilj, ki so ga zastopniki zavezniskih vlad pri razmišljanju korakov, ki jih je morda podvzeti v Rusiji, doslej imeli pred očmi, je bil, pomagati ruskemu narodu in se nikakor ne vmešavati v njegove pravice. Zavezniki smatrajo ruski narod za prijatelja in ne za sovražnika in želijo, pomagati mu na kakršenkoli način, kakor to želi ruski narod sam. Ententa priznava brez pridržka revolucijo in nikakor ne bo podpirala korakov, ki so naperjeni proti revoluciji. Njen edini in odkritosrčni cilj je, storiti vse, kar bi Rusiji omogočilo, da se odstrani sedanje težkoče. Zavezne vlade sedaj sodelujejo pri svečanem činu in stoji pred odgovornostjo za vzpostavitev miru v Evropi. Z največjo pozornostjo razmišljajo o dejstvu, da Evropa in svet ne moreta mirno živeti, ako ne živi mirno Rusija. Pripravljene so, biti ji na uslugo na način, ki ga najlažje sprejme. V tem zmislu so sklenile nastopno: Vsaka organizirana skupina, ki sedaj bodisi v Sibiriji ali v mejah evropske Rusije, kakor so obstojale pred sedaj končano vojno (izvzemši Finsko in Poljsko) — izvaja ali skuša izvajati politično avtoriteto ali vojaško kontrolo, se pozivlja, naj odpošlje svoje zastopnike. Vlade vabijo te delegate, naj se porazgovore z zastopniki asociiranih držav, da ugotove želje vseh delov ruskega naroda ter da se sporazumijo ali sklenejo kakršnekoli dogovor. Na podlagi teh dogovorov bi bilo mogoče začrtati si prihodnost, dočim bi se sočasno med ruskim narodom in drugimi narodi sveta vzpostavili srečnejši odnosi. Na to povabilo pričakujejo skorajšnjega odgovora. Zavezne vlade pričakujejo zastopnike dne 15. februarja v kraju, ki je določen za sestanek. — Konferenca je nato sklenila, da se v soboto ob treh popoldne sestane k skupni seji, da se na podlagi predloga Lloyd Georgeja domeni glede zveze narodov.

— **Program zveze narodov.** London, 23. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Lord Robert Cecil je v pogovoru na kratko obrazložil svoje nazore o obliki, ki jo mora imeti zveza narodov. Cecil smatra ustanovitev mednarodnega sodišča s popolnoma obveznimi pravicami sedaj še kot neizvedljivo in misli, da je za enkrat mogoče samo mednarodni svet, v katerem bo kakor pri delavskih sporih, vpliv in posredovanje glavni faktor onih, ki sklepajo mir. Kakor pri pariški konferenci, tako bi morale tudi za naprej končno odločiti velesile, ker more zveza narodov naposled svoje odločitve izvajati le z vojaškimi silami in ker bi velesile imele vedno vojaško premoč. Priporoča permanenten mednarodni svet zveze narodov. Nad tem svetom bi bil najvišji svet, sestojel iz ministrskih predsednikov in iz vodilnih članov vlad raznih narodov. Ta najvišji svet bi se shajal redoma po gotovih presledkih. Nemčija naj bi se ne dopustila takoj k tej zvezi, temveč šele potem, ko bi pokazala, da je vredna zaupanja. To velja tudi za Ogrsko in za Nemško Avstrijo. Nove, iz bivše avstro-ogrske monarhije nastale države bi se mogle brez težave pripustiti, kakor hitro bi dobile trdno vlado.

— **Emanuel in revolucija na Portugalskem.** Ženeva, 23. jan. (Lj. k. u. Čehoslov. tisk. urad poroča: Preden je zapustil London, je izjavil bivši kralj Manuel, da obsoja vsako krvlilitve za njegovo osebo. Ako bi ga pa velika večina dežele pozvala, da sčiti državljansko pravico vsega prebivalstva, bi podpiran po najboljših močeh Portugalske in računajoč na simpatijo entente, napravil vse, kar mu bo mogoče. Najnovejša vesti republikanske vlade v Lizboni javljajo, da ni napredovalo protirepublikansko gibanje v glavnem mestu.

Volitve v Nemčiji.

Nedeljske volitve v nemško državno narodno skupščino so se končale nedvomno — dasi še nimamo definitivnega rezultata — z veliko zmago nemške socialno demokratične večine. Socialni demokratje vstopijo v narodno konstituanto nemške republike kot najmočnejša stranka, iz njihove srede si bo izbral nemški narod državnega kanclerja in večino članov bodoče nemške vlade. Absolutne večine sami seveda ne bodo imeli. Lahko pa še vendar dobe večino in to namreč v sporazumu z neodvisnimi socialisti. Ta stranka, katere glasovi so edini izraz delavske opozicije, ki je poizkusila strmoglaviti vlado Ebert Scheidemann in skušala uvesti diktaturo proletarijata — ta je dosegla pri volitvah zelo slabe uspehe.

Dobila je le v Lipskem in v Düsseldorfu večino glasov, povsod drugod — posebno v Berlinu — pa se more izkazati v primer z drugimi strankami z zelo majhnimi odstotki oddanih glasov. Od buržoaznih strank je najmočnejša nemška demokratska stranka, ki združuje v sebi varne in republikanski živeli Nemčije. Kolikor se da do sedaj pregledati, ne pridejo konservativci in centum s tako veliko močjo v nemško konstituanto, kot so jo imeli v bivšem državnem zboru, vendar pa bodo dve, na levi precej odločujoči stranki. Celotno pa pomenjajo volitve popolno in odločno zmago republikanske misli. Stari monarhistični režim je definitivno poražen, Hohenzollerni so odbiti za vedno. Reakciji, ki je čakala na ugodno priliko, da bo mogla zopet obnoviti slavo dinastije Nemčije, je odklenalo za vedno. Nič manj pa niso obračunali tudi s prevratnimi poizkusi Spartakovcev. — Milijoni nemškega delavstva so se postavili pri volitvah v vrste socialno demokratične večine, pod zastavo socializma upajočega na demokratično evolutno bodočnost. Gotovo pa je škoda, da niso dobili socialni demokratje absolutne večine ali da ne bi imeli vsaj v zvezi z neodvisnimi socialisti te večine v narodni skupščini, da bi mogli potem brez vsakih težkoč takoj začeti z energičnim in radikalnim izvajanjem socialističnih reform — toda volitvenih rezultatov ni mogoče prekričati in izpremeniti z nikakimi demonstracijami in nasilstvi. V Nemčiji moremo računati zaenkrat z republikansko, socialno — reformno večino, koji bo jedro socialno — demokratična večina in koje glavni močni sodelavec bo napredna republikanska buržoazija. In ta fakt, bo gotovo odločeval v prihodnjem času v smeri državno-nemške politike.

Rudeči teden!

SODRUGI!

V smislu sklepa nedeljske vseslovenske konference morate posvetiti vse vaše delo med 26. januarjem in 2. februarjem 1919. agitaciji za naš delavski tisk. Ta teden naj bo RUDEČI TEDEEN! Dolžnost vsakega sodruga je, da pridobi najmanj po enega naročnika za naše časopisje.

Opozarjam sodruge, da ima upravnilstvo »Napreja« na prodajo tudi vse polno agitacijskih socialnih brošur, katere naročate, berite in razširjajte!

Vse politične organizacije opozarjamo, da prijavljajo javne shode pri pristojnih okrajnih glavarstvih, mesnih magistratih ali policijskih ravnatelstvih, tako, da je prijava 24 ur poprej na glavarstvu, kakor se shod vrši. Prijave so koleka proste. Politične oblasti nimajo pravice, da bi shode prepovedale.

Dopisi.

Resolucija Zveze škontistov (slug denarnih zavodov, zavarovalnic, velepodjetij itd.), ki je bila poslana vladi in prizadetim zavodom: »V spoznanju dejstva, da večina denarnih zavodov svojih slug za časa vojske ni gmotno tako podpirala, kakor so to zahtevale življenske razmere in so njih službeni dohodki še danes za življenje nezadostni, so dne 12. januarja 1919 pri Novem svetu zbrani slugi vseh denarnih zavodov, zavarovalnic itd. sklenili naslednjo resolucijo: Uprave vseh denarnih zavodov se najnujnejše naprošajo: 1. da zvišajo svojim uradnim slugam od 1. januarja t. l. dalje plačo in stanarino za toliko, da doseže skupaj najnižji znesek 2400 K; 2. da se prizna vsem slugam od 1. januarja t. l. mesečno izplačljiva draginjska doklada, ki jo imajo državni slugi; 3. da se prizna vsem slugam poleg tega nabavni prispevek v oni višini in tolikokrat izplačljiv, kakor ga dobivajo državni slugi. Ta regulacija prejemkov bodi veljavna do časa, da nastopijo normalne življenske razmere.«

Iz Radovljice. O dvoboju, ki se je vršil dne 19. januarja ob 11. uri ponoči v gostilni g. Franca Dolžana na glavnem trgu, po domače pri Lectarju, v kuhinji med g. dr. Trillerjem in g. Florianom Jancom, bivšim občinskim tajnikom v Radovljici. G. dr. Triller je z nekaterimi besedami razžalil g. Janca, nakar je g. Jane zgrabil stol in začel udrihati g. doktorja po glavi, da je bil njegov obraz naenkrat v krvi. Drugi dan smo videli g. Trillerja z obvezano glavo, kot bi se bil vrnil z bojišča. Pregovor pravi: Kdor išče, ta najde. Toraj drugič pamet, g. doktor! — Tak, slučaj se pri gostilničarju g. Lectarju pogosto ponavlja. Sploh pa vprašamo, je-li dovoljeno, da toči g. gostilničar dostikrat čez postavno policijsko uro. Morda še ni dosti, da si je napravil tekmo vojne ogromne dobičke, ki jih je izsesal in izpjal iz krvi siromašnega, revnega ljudstva; točiti hoče še čez postavno policijsko uro in si s tem še bolj napolniti svoje nikoli dosti ansičene žepe. Sploh pa imamo tukaj različne vojne dobičkarje, o katerih spregovorimo drugič.

Radovljška aprovizacija je delovala strašno smešno vsa vojna leta. Dobivali so blago nepotrebni, imoviti. Med drugim cele prašiče, celo po več, ali navadni

ljudje so morali nezabeljeno jesti. Marsikdo ni dobil več let ne deke zabele! Šele zadnji čas se je dobilo nekoliko moke, po eno, dve, ali tri kile mesečno, to je dnevno tri do deset dek. Tisti, ki je imel na osebo pol mernika posetve, ni dobil ničesar; bilo mu je rečeno, ko boš svoje porabil, potem boš pa dobil. Ali do tiste dobe je revež bajtar že vse pojedel, potem pa ni dobil navadno ničesar več, dočim so dobivali taki posstniki, ki so imeli sami toliko posejanega, da so dajali v najem polje, kar po pet kil bele moke na osebo. Kako pa delajo poverjeniki za oddajo klavne živine z njenimi lastniki. V Predtrgu je ponudil kajzar Šebot radovljškemu mesarju vola na vago po 4 krone kilogram, toda mesar mu ga ni hotel plačati po tej ceni, nakar ga je isti čez par dni prodal drugemu mesarju v Kamno gorico po 4 K 40 vin. kilogram. Še isti dan sta prišla k njemu poverjenik z Brezij in radovljški mesar in sta zahtevala, da mora dati radovljškemu mesarju vola. Lebot odgovori, da je vol prodan, nakar mu je poverjenik Frölich zagrozil, da mu odvzame kravo ali mu nakaže 100 kron kazni, ako ne da vola mesarju. Čudimo se, da taki Frölich & Comp. smejo nekaznovano uganjati take stvari in izsiljevati od ljudi denar.

Škofja Loka. V »Napreju« z dne 15. januarja 1919 čitamo dopis iz Kranja, v katerem se pritožujejo tamonjski delavci nad previsokimi cenami. A to je še malenkostno proti cenam v Škofji Loki, kajti tukajšnje delavstvo sploh več ne ve in ne pozna luči, ki je že luksus. Kako naj delavec kupi liter petroleja za 10 K, kakor ga prodaja trgovec Jamnik v Škofji Loki, a za denar pravi, da ga še nerad da. Sladkor stane pri nas 20 K in pri trgovcu Peharju celo 22 K. Ker tu aprovizacija, kakor se pripoveduje, nima sladkorja in tudi ne petroleja, vprašamo, kje so ga dobili dotični gospodje trgovci? Treba bi bilo poštene preiskave in brezove metle, da bi pošteno pomedla s takimi domoljubi, kakor so omenjeni trgovci. Oderuštvo cvete še v obilnejši meri, kakor poprej; primanjkuje vsega, a nekaterniki bogate na račun siromašnega ljudstva. Kdaj nam že zasije solnce lepših časov? Tako kmalu še ne, ako bo delavstvo pripuščalo, da se ga ne bo nikjer upoštevalo; zahtevali smo že na shodih, da naj se pokliče v občinske zastope v Škofji Loki in Stari Loki tudi zastopnike socialno demokratične stranke, a do danes se še to ni zgodilo. Delavstvu le ključemo: Združite se v socialno demokratični organizaciji, naročite delavski časopis »Napreja«, ker to je najboljša orožje v boju za naš obstanek. — Škofjeloška rdeča straža.

Nedolžna žrtev s Sv. Antona v Otočah. Obžalovanja vreden dogodek. Franc Snaj iz Otoč nam piše: Dne 20. t. m. popoldne ob 4. uri je šla moja osemletna hčerka s svojo petletno sestrico na vaško pokopališče, da bi položila nekaj cvetlic na grob svoje umrle sestre. Nato sta šli do spomenika sv. Antona, ki se nahaja na pokopališču. Starejša hčerka je zlezla na kip in hotela pritrditi rože v roki sv. Antona, nakar se je kip zamajal in prebrnil ter padel na otroka. Mlajša punčka je zadobila smrtne poškodbe, da je danes nedolžna žrtev umrla, starejša je pa tudi močno poškodovana na glavi. Sv. Anton je loputnil na ubogega otroka s tako silo, da so mu pri udarcu na rrah odleteli štirje prsti na roki.

Jesenški denuncijantom je velik trn v peti naša kovinarska organizacija, zato se trudijo na vse načine, da bi naše ljudi po staroavstrijski navadi šikanirali in preganjali. 20. t. m. je bil neki naš slovenski sodrug s Koroške poklican k žandarmeriji, kjer se mu je povedalo, da je nevaren človek, o katerem prihajajo različne »ovadbe«. Vprašali so ga tudi, če ne namerava oditi te dni na Dunaj, (kamor gre namreč v resnici kot zastopnik organizacije k likvidaciji) in mu nasvetovali, da naj bo prav miren in priden, če hoče, da se steče dobro zanj, sicer bi bil g. žandarmerijski stražmojster »prisiljen« odrediti, da se mu vsak dan predstavi! Zdaj pa vprašamo okrajno glavarstvo radovljško, poveljstvo žandarmerije v Ljubljani in našo Narodno vlado, kdo in s kako pravico se je to zgodilo, in kakšen vzrok tiči za tem? Ali je to najnovejši način zasledovanja naših delavcev? Zahtevamo, da se brezpogojno takoj objavijo imena ovaduhov-denuncijantov, da vemo s kakšnimi političnimi propalicami imamo opraviti, sicer vas bomo, gospodje denuncijanti, obsodili sami; takrat pa vam ne bodo pomagale nobene prisege zoper našo organizacijo, ki šteje danes že 1300 članov. Jeseniški gospodu kaplanu pa priporočamo, da se malo bolj zaveda, da ima kot duhovnik selati ljubezen ne pa sovraštvo med svojimi ovčicami, ter zapomni naj si, da se luč socializma ne bo ustavila pred njegovim blagoslovljenim telesom. Sedaj pa še nekaj, gospodje obeh meščarskih strank, ki si v bratski ljubezni skupno iščete zaslanje potom lažnjivih denuncijacij pri orožnikih. Zaponite si enkrat, da z lajanjem po vaših listih vendar proti zavednemu delavstvu ne opravite ničesar, ker je to postalo veliko prepametno in se je vaše »prevelike delavske ljubezni« že preveč naveličalo. Naše delavstvo prav dobro ve, da pes, ki se mu stopi na rep zavili, ravnotako vemo mi organizirani delavci, da bo prišel čas občinskih, pokrajinskih in državnih volitev. Jeseniški žandarmeriji pa priporočamo, da naj čas, ki ga porabi z zasledovanjem poštenih delavcev, porabi raje v to, da nekoliko prepreči divje konjsko dirjanje po Jesenicah, da ne bodo naši šolski otroci v nevarnosti. — Toliko »prijatelji« za danes, če vas bo pa še kaj srbelo, vam pa povemo še marsikaj, saj veste, da vam v tem oziru lahko še z marsičem postrežemo; tudi se bomo še pogovorili

nekoliko radi občinskega odbora, saj dovolite gospodje kaj ne? Vam pa delavci, odkrito besedo: Kot smo postali narodno in državno svobodni, tako se osvobodimo tudi politično in se zavedajmo, da spadamo kot delavci v močno delavsko strokovno organizacijo!

Iz Semiča. Dovolite, da se enkrat oglasimo tudi iz našega vinskega Semiča v Vašem listu. Semič je bila sicer svoj čas skoro najbolj klerikalna vas na Kranjskem, toda sedaj, ko so se vrnili naši fantje in možje z bojne polja, ker so imeli priliko občevati s člani J. S. D. S. se je začelo tudi tukaj med kmeti razširjati zanimanje za te vzvišene socialne ideale ter v vsakem oziru najboljše stranke. Tako so takoj ob proklamaciji Jugoslavije hoteli odstaviti našega klerikalnega župana, in sicer radi njegovih krivic, katere je prizadel proletarskemu ljudstvu med vojno. Pa tudi sedaj si ne dajo ničesar s silo ubiti v glavo ne od JDS, ne od SLS, dasi prirejata ti stranki, na katerih agitirata prva za monarhijo, druga zopet za krščansko republiko, ali marsikaj jim kmetje oporečejo. Kmetje vztrajajo na stališču republike, ki pa mora biti taka, da jo bodo vladali proletarci; cerkev naj se loči od države, noben duhovnik naj se ne vtiika v politične stvari. Seveda, gg. demokrati in klerikalci nazivajo te nazore boljše viške, kakor je to že navada. Vse meščanske stranke kmetje odklanjajo, ker nočejo več živeti pod starim terorjem, torej imajo gg. prej omenjenih strank opravičen strah pred »Terrenze rouges«. Vrnivši se vojaki sicer podučujejo tudi to ljudstvo, ki je bilo med vojno doma, toda žal, ti niso tako dobri govorniki, vsled tega bi bilo želeli, da se zavzame vodstvo JSDS za to stvar, ter enkrat priredi shod tukaj. Sodrugi, strmino se vsi skupaj ter delajmo z neodoljivo silo, da se otresemo absolutizma, ter prepeljimo celo Slovenijo — vsako najbolj zakotno vas — z idejami socialnih demokratov. »V slogi (organizaciji) je moč«; le na ta način bomo lahko mirno čakali na bodoče boje, ker nam bo že vnaprej zmaga zasigurana.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Ker so se zadnji čas dogodile v Narodnem gledališču drzne tatvine, katerih povzročiteljev dosedaj še ni bilo možno izslediti, opozarjamo cenj. občinstvo, naj zavrne sumljivo, v nakup ponujano blago, predvsem zimske suknje. V interesu vseh je, da se najde krivca, zato naj tudi občinstvo pomore na omenjeni način in javi vsak sumljivi slučaj takoj policiji ali pa gledališki pisarni.

Iz gledališke pisarne. Slov. gled. konsorcij potrebuje več krepkih delavcev za oder. Reflektanti naj se zglašajo v intendantni pisarni v Narodnem gledališču.

Narodno gledališče. Sobota 25. januarja: Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi« — Izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. Nedelja 26. januarja: Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi«. — Izven abonementa. Popoldne ob pol 3. Čajkovskij: »Jevgenij Onjegin« — Abonement »B«. — Zvečer ob pol 8. Ponedeljek 27. januarja: Hervé: »Mamsell Nitouche« — Abonement »C«. Zvečer ob pol 8.

Dnevne vesti.

— **Osemurni delavnik** še vedno nočejo uvesti nekatere manjše firme. Delavstvo je nam poslalo nekaj protestov v objavo. K tej stvari opozarjamo, da se delavstvo v vsakem takem primeru obrne na obrtno oblast prve stopnje, ki pritožbo reši v treh dneh. Pripominjamo pa, da spadajo v tvorniške obrate vsi tisti obrati, kjer se dela s stroji.

— **Dve ubožnici v Ljubljani** — ena pekel. V Ljubljani imamo dve mestni ubožnici, jubilejsko v Vodmatu in ono na Karlovski cesti. Dočim so razmere v jubilejski ubožnici še nekoliko boljše, so pa v one na Karlovski cesti take, da niso več primerne človeku. Dočim imajo v jubilejski bolnici trikrat na teden meso, inace dobro zabeljeno prikuho, večkrat testenine, krompir, omako, na dan dvakrat mlečno sladko kavo ter so dobili na božični večer boljši kruh, na božič pečenko in povitico. V ubožnici na Karlovski cesti je pa vse drugače. Prizadeti so se že večkrat pritoževali proti nečistosti, ki je skrajno nehi-gljenska, hrana je pod vsako kritiko; zelje, kaša, ričet, korenje in nezabeljeno. Meso se dobi le enkrat ali dvakrat na teden po dve dekli. Namesto kave dobivajo ti oslabei starčki črnkasto vodo brez sladkorja. Mleka ta ubožnica nima že tri leta niti kapljico. Za božični praznik so dobili močnik iz znane moke in na vodi parjen krompir brez zabele! Jedila so cečinoma prismojena ali na pol sirova. Le redko dobe ti siromaki polento in krompir. Zakaj ta razlika? Starčki, ki potrebujejo dobro nego in tečno zdravo hrano, so tukaj zanemarjeni preveč. Ljudem, ki so trpeli vse življenje, naj se preskrbi vsaj na stare dni bolj prijetno življenje! Kdo pravzaprav odločuje o teh razmerah?

— **Svarilo.** Trnasto, prav kakor kak podjetnik najumazanejši sorte, razpisuje vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov strežajske službe v blaznici na Studencu. Pečali smo se že nekoč s tem famoznim vodstvom, pa kakor vse kaže, je nepopoljšljivo. Ker bi pa vseeno

kak človek, ki ne pozna razmer, nasedel sladkim obljubam, ponavljamo svoje svarilo, naj nikdo ne prosi za tista razpisana mesta, ki so za čisto nekvalifikovanega navadnega maceca veliko preizkušeno plačana. Če misli vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov izkoriščati slovensko delavstvo, se temeljito moti. Ali na ta limbo morda vjelo kakega kalina, pametnega človeka pa ne, ki se tudi ne bo dal vjeti po široko obljubljenem »penzjonu« celih 2400 K po kakih 32 letih službovanja do popolne izčrpanosti. Kako strežaji na Studencu stanujejo, in kako spijo, spada naravnost pred sanitetno komisijo; kakšna je pa tista »hrana«, ki jo dobivajo strežaji, ve vodstvo tudi proketo dobro. Potem pa celih 60, oziroma celo 80 kron mesečno! — in to, da preživiš kot strežaj dan za dnevom v zadublih, smrdečih sobah, med večnim vpitjem in nemirom, velikrat celo v smrtni nevarnosti, mnogokrat opljuvan in oklofutan, med nesnažnimi in silovitimi bolniki svoje mlade in stare dni. Vsako drugo ali tretjo noč pa nočno službo tako lepo po vrhu. A to še ni vse. Za definitivno nastavljen strežaje se zahteva tudi — izpit. Dobro, ti napraviš izpit, da si potem podložen častitim sestram — brez vseh šol in vseh izpitov, katerih vsa kvalifikacija vse drugod tiči, kot v umevanju danih jim nalog. Da je strežaj čisto izročen na milost in nemilost usmiljenkam, in celemu sistemu v to priprojen, je umevno. Zato pa pravimo še enkrat: ne daj se nikdo zapeljati, da bi pod temi razmerami in za to beračijo potezal se za strežniška mesta na Studencu. Naj to službo kar vodstvo dež. dobrodelnih zavodov samo opravlja toliko časa, da se mu razjasni v glavi, da je tudi strežaj takorekoč človek.

— **Brezprimerno izkoriščanje.** Prejeli smo naslednje pismo, ki ga priobčujemo: V neki trgovini v šentpeterskem okraju, po domače v Kravji dolini, so te dni prodajali kvas. Vsakomur je dobro znano, da uprav sedaj silno primanjkuje kvasa pri nas, vsled česar pa nikakor ne bi smeli gotovi posestniki tega važnega produkta izrabljati splošno povpraševanje po kvasu in tako nesramno navijati cene temu blagu, kakor se je to zgodilo v omenjeni trgovini. Nezaslišano je, da se zahteva za tri deke kvasu dve kroni. Vsakdo si lahko predstavlja, koliko kvasu je tri deke in če računamo dalje, bi stal kilogram tega za pecivo prepotrebne produkta 66 kron! In da kilogram kvasu ni bogve koliko, bo vedela povedati vsaka gospodinja. Čudimo se le, da ljudje trpe tako brezprimerno izkoriščanje in da se trgovci ne sramujejo na tak način izkoriščati svoje odjemalce. — Konsument.

— **Srbohrvatski tečaj »Akademije«** se prične dne 27. t. m. Predavali bodo: a) Anton Jeršinović, prof. v ponedeljek in četrtek od 6. do pol 8. zvečer na učiteljski. Začetek 27. t. m. b) Pavel Lokovšek, prof. v torek in četrtek od 6. do pol 8. zvečer na učiteljski. Začetek 28. t. m. c) Dr. Rudolf Molč, prof. v sredo in soboto od 6. do pol 8. zvečer na realki. Začetek 29. t. m. d) Fabjančič, prof. v torek in petek na realki od 6. do pol 8. zvečer. Začetek se naznani pozneje. V omenjene tečaje se ne sprejme noben več. K prvi uri je prinesli zvezke, svinčnike in Dimovičev čitanko za I. razred, ki jo je dobiti po knjigarnah.

— **Srbohrvatski tečaj prof. Jeršinovića.** V ta tečaj so uvrščene naslednje tekoče številke priglasnic: 6, 7, 10, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 38, 39, 40, 43, 44; 58; 61; 63; 66, 72, 74, 85, 87, 88, 89, 94, 101, 116, 118, 119, 120, 128, 134, 136, 147, 154, 155, 156, 163, 164, 167, 168, 184, 187, 188, 189. Prva ura ponedeljek 27. t. m. od 6. do pol 8. na učiteljski. Vsi drugi se naj oglase glede dodelitve v pisarni »Akademije«, v Simon Gregorčičevi knjižnici med 11. in 1. uro.

— **Uradni list kraljevine SHS.** Danes izide prva številka uradnega lista (Službene Novine kraljevine SHS.)

— **Poslano.** Glede na očitek v »Slov. Narodu« št. 12, da sem boljševik, da stojim na čelu boljševiške tolpe, izjavljam tem potom, da nisem boljševik, zlasti ne v tem zmislu, kakor mi podtika imenovani list, ker se ravnam po strogo demokratičnem načelu ter sem mnenja, da povsod večina odloča. V Zagorju in zagorski okolici je okolo 90 odstotkov prebivalcev socialno demokratičnega prepričanja, med delavstvom samim pa še več. Delal bi torej nesramno, če bi uganjal vaš boljševizem, da bi hotel terorizirati z neznatno manjšino veliko večino. Nasprotno pa uganjajo zagorski liberalci takozvani »boljševizem«. Dokaz temu je, da je okolo 10 liberalcev 1400 drugih delavcev prisililo, da so dne 14. decembra 1918 praznovali. S tem je pribito, da so zagorski liberalci »boljševiki«, ne pa jaz in moji prijatelji, ki agitiramo za socialistično idejo in za razširjenje

našega tiska brez terorizma. — V Zagorju, dne 21. januarja 1919. Andrej Golob.

— **Nizke cene v Dalmaciji.** Iz Dalmacije pišejo: Pri nas so zadnje tedne cene rapidno in splošno padle. Vino, ki se je doslej prodajalo po 10 kron liter, je padlo na tri krone, liter olja stane 10 kron, dočim so ga prodajali preje po 70 kron. Posebno mnogo je prišlo na trg južnega sadja in ententnega žita, Časi se boljšajo.

— **Javen poziv vsem, ki imajo v inozemstvu terjatve v avstro-ogrskih kronah.** Na podstavi ukazov kr. ministrstva za finance in za notranje zadeve z dne 17., oziroma 19. januarja 1919., se pozivljejo vsi denarni zavodi, vse trgovske firme, delniške in komanditne družbe, zadrage, vsa industrijska podjetja kakor tudi vsi zasebniki, naj naznanijo poverjeništvu za finance v Ljubljani (Poljanska cesta št. 2), najkasneje do dne 5. februarja 1919. po stanju z dne 31. januarja 1919. vse svoje kronske terjatve (vloge, kar imajo v dobro) v inozemstvu. Ta poziv velja za vse območje Narodne vlade SHS v Ljubljani in za tuzemce iz tega območja, ki bivaajo v inozemstvu ali na ozemlju, zasedenem po tujih silah. Kar je podružnic inozemskih denarnih zavodov v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani, naj priklase tudi terjatve svoje tuzemske klientele; klienteli torej ni treba teh svojih terjatev prijavljati še posebe. Prijave naj se pošljejo, če le mogoče, rekomandirano. V prijavi naj se točno napove: 1. ime in bivališče (sedež) vsakega prijavnika; 2. ime in bivališče (sedež) itd. vsakega dolžnika; 3. vrsta terjatve (na primer posojilna terjatve, vloga, kontokorrentna ali terjatve iz žirovnega ali poštne hranilnišnega prometa itd.); 4. znesek terjatve po stanju glavnice z dne 31. januarja 1919. (krona); 5. skupni znesek vseh terjatev (krona). Popis inozemskih kronskih terjatev je odrejen v zvezi z žigosanjem bankovcev in je kakor to eminentne gospodarske važnosti. Torej naj nihče ne zanudi pravočasne prijave. Občinstvo se izrečno opozarja, da se podatki prijav ne bodo uporabljali v davčne namene.

— **Imenovanje češkega docenta profesorjem na zagrebškem vseučilišču.** Prestolonaslednik regent Aleksander je imenoval dosedanjega privatnega docenta na češki univerzi v Pragi dr. Franja Smotanko za rednega profesorja fiziologije na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu.

— **V Budimpešti so pričeli stavkati** včeraj uradniki dunajskega Bankvereina in Angleško-avstrijske banke.

— **Pegasti legar v Berlinu.** Poroča se, da so v Berlinu poslednji čas ugotovili večje število obolenih za pegastim legarjem. Nedvomno je, da se je bolezen zanesla z vzhoda. Berlinski magistrat je ukrenil vse, da prepreči razširitev.

— **Volilni sklad.** V Nemčiji so se izvršile že volitve v konstituanto z veliko zmago socialne demokracije. V Nemški Avstriji se bodo vršile v prvi polovici prihodnjega meseca. V Jugoslaviji — v državi SHS — pa enkrat v tem letu. Volitve stanejo denar. Tiskovine so drage, shodi, govorniki itd. stanejo denar. Zato bi bilo prav, če bi sodrugi že sedaj nabirali za volilni sklad stranke. Prispevki v ta sklad se bodo posebej beležili. Sprejema jih blagajnik Viktor Zore, okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

— **Vseučiliška reforma v Ameriki.** Modroslovna fakulteta kolumbijskega vseučilišča je sklenila opustiti zastarele sprejemne izpite. Uvedla bo psihološke izpite, na podlagi katerih se bo ugotavljala inteligenca dijakova in ne njegovo znanje.

— **Izdaja delnic Delniške družbe »Union« v Ljubljani** se je zaključilo z jako lepim uspehom. Nova emisija obsega 2000 delnic, predbeležilo se jih je pa 3837. Večjim podpisateljem se je moralo število podpisanih delnic znatno omejiti; dala se jim je pa prednostna pravica pri podpisovanju naslednje emisije, ki se v kratkem izvrši.

Zadnje vesti.

Demisija Narodne vlade v Ljubljani sprejeta.

Ljubljanski korespondenčni urad poroča: Demisija Narodne vlade sprejeta: Dne 24. januarja popoldne tik pred sejo Narodne vlade je dobil poverjenik dr. Brejc nastopno brzojavko: »Predsednik deželne vlade dr. Janko Brejc, Ljubljana. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik regent Aleksadner je s svojim včerajšnjim ukazom odvezal dosedanjega predsednika Narodne vlade za Slovenijo Josipa Pogačnika njegove dolžnosti ter je imenoval Vas za predsednika, dr. Gregorja Žerjava pa za podpredsednika nove deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani. Z istočasnim ukazom so odvezani svojih dolžnosti: Poverjenik za prehrano dr. Tavčar, poverjenik za trgovino in industrijo dr. Triller, poverjenik za narodno obrambo dr. Lovro Pogačnik, poverjenik za javna dela inž. Remec, poverjenik za promet dr. Pestotnik, poverjenik za finance dr. Kukovec, poverjenik za socialno skrbstvo Anton Kristan, ker njihovi resorti pripadajo pod neposredno kompetenco resortnih ministrov. Vabim Vas in dr. Žerjava v Beograd, da stavita predloge radi eventualne izpremembe za štiri poverjeniška mesta, ki ostanejo še nadalje. Mi-

nister za notranje stvari Pribičević. Štiri poverjenjstva, ki ostanejo še nadalje so: poverjenjstva za notranje stvari, za uk in bogočastje, za pravosodstvo in za kmetijstvo.

Delavska stavka v zagrebški tobačni tovarni.

Zagreb, 23. januarja. V tukajšnji tobačni tovarni je izbruhnila stavka delavk in delavcev, ker ravnateljstvo tovarne ni hotelo ugoditi zahtevam tovarniškega delavstva. Vsa pogajanja so se doslej razbila. Vendar je upanje, da pride do sporazuma in računati je, da se v prihodnjih dneh delo v tobačni tovarni zopet prične.

Stavka erdeljskih rudarjev.

Budimpešta, 24. januarja. (Lj. k. u.) Ogrski k. urad poroča: 32.000 erdeljskih rudarjev, vsi državni uradniki Erdeljskega ter vsi uradniki, nameščenci in delavci pošte in brzojava so ustavili včeraj ob devetih dopoldne delo. Izjavili so, da ne bodo delali, preden ne prenehajo nasilstva Rumunov in ne bo vladni komisar Štefan Apathy izpuščen na svobodo, preden ne bodo odpravili kazni s palice, preden ne bodo zajamčili osebno svobodo in varnost privatnega imetja in dovolili svobodnega potovanja.

Stavka v praških električnih podjetjih.

Praga, 24. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Davi so začeli uradniki praških električnih podjetij stavkati, ker sta bila zopet sprejeta v službo dva uradnika, ki sta baje kompromitirala po dogodkih v aprovizacijskem zavodu. Uradnikom so se pridružili razen enega stavkolomca vsi nameščenci. Tudi tehnično osebje grozi s stavko, ako upravni svet ne sprejme zahtev nameščencev, da se uvede disciplinirana preiskava.

Terorizem nad brezposelnimi in Špartakovci v Nemčiji.

Berlin, 24. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) V Hamburgu je došlo do ponovnih špartakovskih izgrediv. Brezposelni in Špartakovci so 22. t. m. napadli 4 policijske stražnice ter se polastili pušk in strojnic. Došlo je do pocestnih bojev. Vojaški in delavski svet je zaradi tega proglasil prekli sod ter zopet napravil mir in red. Glavni kolodvor so pred demonstranti obvarovali, vendar pa počiva delo na hamburškem glavnem kolodvoru popolnoma. Na odredbo vojaškega in delavskega sveta so zaprli vsa gledališča, kinematografe in trgovine; ustavljen je tudi ves promet električne in drugih cestnih železnic. Vojaški in delavski svet je odredil, da morajo nepoklicani izročiti tekom 24 ur orožje, pri komur bi se pozneje našlo orožje zapade prekomu sodu.

Zastopstvo nemške soc. dem. stranke na mednarodni konferenci.

Berlin, 24. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) Po naročilu socialno demokratične stranke v Nemčiji so odpotovali v Bern trije člani stranke: vodstva Herman Müller, Herman Molkenbuhr in Oton Wels, ki so bili vsi trije izvoljeni v narodno skupščino, da se udeležijo mednarodnega socialističnega kongresa, ki se odpravi v ponedeljek 27. t. m. v Bernu, da razpravi o vprašanju miru.

Francozi uvajajo v zasedenem ozemlju deseturni delavnik.

Berlin, 24. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) Nemška komisija za premirje je protestirala pri francoskem višjem vojnem poveljstvu proti uvedbi 10urnega delavnika na železnih v zasedenem ozemlju, ker vidi nemško delavstvo v osemurnem delavniku največjo pridobitev pri političnem prevratu v Nemčiji.

Javna seja zavezniške konference.

Berlin, 24. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: »Lokalanzeiger« javlja iz Zene: Jutrajsnja seja zavezniške konference bo javna in sicer na željo Wilsona, ki hoče utemeljevati svoj predlog po zvezi narodov v navzočnosti zastopnikov časopisja. Leon Bourgeois je svoj načrt, ki se je v treh točkah razlikoval od Wilsonovega, sedaj prilagodil Wilsonovim predlogom.

Pozly ruskim sovjetom.

Berlin, 24. januarja. (Lj. k. u.) Glasom Wolffovega urada javlja brezžična brzojavka iz Moskve: Londonška »New Agency« potrjuje, da je angleška vlada predlagala Franciji, naj se pozovejo vsa politična središča na Ruskem med njimi tudi ruska sovjetska vlada, naj sklenejo premirje in naj odpošljejo zastopnike na mirovno konferenco. »L' Rumunite« je priobčila odklanjajoč odgovor Francije.

Težek položaj v Rusiji?

Elberfeld, 24. jan. (Lj. k. u.) Čehosl. tisk. urad javlja: Glasom »Rheinisch-westfälische Zeitung« poročajo helsingforski listi, da se je 7. armadni zbor branil oditi na perm-

ske fronto. Velik del upornikov je bilo postreljenih. Glasom moskovskih listov objavlja moskovsko vojaško poveljstvo, da je pričelo v kazanski in bližnjih gubernijah s pomočjo hogahtih kmetov uporniško gibanje proti sovjetski vladi. Brzojavne in telefonske zveze so pretrgane. Rdeče gardiste pobijajo brez usmiljenja in jih deloma še žive pokopavajo.

Demonstracije hamburških mornarjev.

Hamburg, 24. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Pri včerajšnji demonstraciji mornarjev so sporočili, da se bodo delavci ladjedelnice Vulkan postavili na stran mornarjev. Računati se mora torej s simpatijsko stavko delavcev ladjedelnic. Mornarji so izjavili, da ne sme nobena ladja zapustiti hamburške luke, ako se njih zahtevam ne ugoti.

Proglas spojitve ukrajinskih republik.

Kijev, 24. januarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: 20. t. m. ob enajstih dopoldne se je na Zofijinem trgu v Kijevu v navzočnosti zapadno-ukrajinske delegacije izvršil slovesni proglas spojitve vseh ukrajinskih republik.

Gibanje na Portugalskem.

Pariz, 24. januarja. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Madridski listi poročajo, da so portugalske vojne ladje obstreljevale Porto. Vojska je baje na strani revolucionarcev. Mornarica je ostala vladi zvesta.

Kralj Nikita Črnogorcem.

Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Glasom dun. kor. urada poroča Agence Havas: Črnogorski kralj je na črnogorski narod naslovil poslanico, kjer ga pozivlja, naj se četa, ki se hočejo polastiti dežele, nikar ne upira in ga zagotavlja, da se bo narodu v kratkem mogoče izraziti prosto glede svoje prihodnje državne oblike. Medzavezniška konferenca je v svoji včerajšnji seji sprejela poslanico in dovolila, da se sporoči črnogorskemu narodu.

Bajke iz Rusije?

Helsingfors, 24. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad javlja: Kakor poročajo iz Petrograda semkaj dospeli begunci, se v Petrogradu mrzlično pripravljajo na izpraznitev mesta, vse boljševiške naprave kakor tudi vse dragočene in vrednote spravljajo iz bančnih zakladnic in muzejev deloma v Moskvo, deloma v Nišnji Novgorod. — »Hamburger Zeitung« prinaša iz Stockholma vest, da so dali sovjeti po poročilu lista »Pravde« v zadnjem četrtletju 1918 13.764 smrtnih obsodb po prekomu sodu izvršiti.

Pariz, 24. jan. (Lj. k. u. — Brezžično.) Iz Kaune poročajo, da je bila v bližini Dasodryja (35 km od Kaune oddaljeno) velika bitka med litvinskimi in boljševiški četami. Boljševiki so bili popolnoma poraženi. Imeli so veliko mrtvih ter so izgubili 6500 ujetnikov. Izgube Litvincov so neznatne. Litvinske čete so pričele z ofenzivo proti Vilni.

O poteku mirovne konference.

Pariz, 23. jan. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. urada poroča Agence Havas: Mirovna konferenca se je danes bavila z razmotiranjem dnevnega reda sobotne skupne seje. V zvezi s tem se je posvetovalo z nastopnimi vprašanji: 1. mednarodna delavska zakonodaja, 2. odgovornost za vojno in kazenske določbe, 3. odškodnina, 4. mednarodni pristaniški, vodnocestni in železniški red. Konferenca je začela proučavati način, po katerem bi se rešila teritorialna vprašanja. Vrhovni vojni svet se v petek popoldne sestane k seji, ki ji prisostvujejo tudi maršala Foch in Haig, general Diaz ter zastopniki aliranih in asociiranih držav, ki se mudijo v Versaillesu.

Rudarska stavka na Angleškem.

London, 23. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: V premogovnikih v Yorkshiru je 150.000 rudarjev pričelo stavkati.

Železničarski shod v Mestnem domu.

Včeraj je sklicala »Splošna žel. organizacija za Jugoslavijo« v »Mestni dom« protestni shod radi zavlačevanja uvedbe osemurnega delavnika na železnih.

Zvezarji, ki imajo kosmato vest, so se tega shoda ustrašili in so sklenili shod razbiti. Toda možati nastop naših sodrugov je to preprečil.

Značilno pa je za postopanje te Zveze delstvo, da ob istem času, ko bljejo naši sodrugi odločen boj za dosego osemurnega delavnika, poskušajo Zvezarji razbijati shode, na katerih naj se sprejme protest proti zavlačevalni taktiki, ki jo zastopajo vodje železniških uprav v Ljubljani.

K stvari se še povrnemo.

Shodi.

Dne 26. januarja 1919.

V Kranju »pri Fidu« ob 9. dopoldne. Poroča sodr. Mihevc.

Vrhnika ob 3. popoldne, poroča inž. sodr. A. Štebi. Zidan most. Splošen železničarski protestni shod se vrši dne 26. t. m. ob 7. uri zvečer. Železničarji vsi na krov!

V Trzinu ob 3. popoldne »pri Pellarju. Poroča sodr. Mihevc.

Poličane ob 2. popoldne pri Baumannu, poroča sodr. Kopač.

Celje ob 7. zvečer »pri Zelenem travniku«, poročata sodruga Kocmur in Kopač.

Štore ob 2. popoldne, poroča sodrug Kocmur.

Faj (pri Mariboru) ob pol 4. popoldne.

Ustanovna skupščina delavstva in uslužbenstva stavbenih strok (zidarji, stavbeni delovodje, klesarji, tesarji, slkarji, krovc, pečarji ter pomožno delavstvo) se bo vršila jutri, v nedeljo, dne 26. t. m. ob 9. dopoldne v restavraciji »Narodnega doma«. Sodelavci, udeležite se skupščine v polnem številu!

Zagorja ob Savi. V nedeljo, dne 26. t. m. ob 2. uri popoldne se bo vršil v dvorani gospoda R. Mihelčiča javen ljudski shod z dnevnim redom: Naš tisek in politična organizacija. Sodrugi in sodružice vsi na shod.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 26. t. m. se vrši ob 9. uri dopoldne v poslopiu konsumnega društva v Zagorju seja vseh 40 zaupnikov. Prosi se torej vse sodruge, di se sejo zanesljivo udeležite.

M. Čobal.

Vsi odborniki železničarske veselice ki se je vršila dne 5. januarja 1919. v Narodnem domu, da se zagotovo snidejo v nedeljo, dne 26. januarja ob 3. uri popoldan v gostilni pri Pedebniku, važno je za vsakega odbornika zaradi sklepnih računov. — Hartman F., predsednik ves. odbora.

Javen politični shod v Radovljici se bo vršil v nedeljo, dne 26. t. m. popoldne. Kraj in uro še naznanimo. Poročata ss. poverjenik Ant. Kristan in dr. M. Korun iz Ljubljane: Politični položaj. Delavski tisk. Po shodu razgovor o konsumni organizaciji.

Ustanovni zbor podružnice za leseniško okrožje bo v nedeljo, dne 26. januarja, ob 3. uri popoldne, pri Werglesu na Savi. Poročevalec iz Ljubljane. — Sodrugi, sodružice, udeležite se tega zbora naše kulturne organizacije! Pred zborom ob 2. popoldne predavanje sodr. Erjavca: Demokratizem in Jugoslavija.

Šoštanj. V sredo, dne 29. t. m. takoj po delu se bo vršil shod strojarjev, na katerem bo poročil sodrug Petejan iz Ljubljane.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Dražbeni razglas.

V ponedeljek dne 3. februarja 1919 in po potrebi naslednje dni ob 9. uri dopoldne se bo oddalo iz skladišča v kemični tovarni v Mostah pri Ljubljani na javni dražbi

več tisoč raznovrstnih sodov in kadi (malih in velikih iz mehkega in hrastovega lesa), dalje več sto dog, 1 vagon obročev, 4 garniture sodarskega orodja, 455 kg sodarske smole, kakor tudi 1 decimalno tehtnico in 2000 steklenic.

Izdražitelji morajo kupljeno blago takoj plačati v gotovini in odstraniti na lastne stroške.

Dražbena komisija si pridržuje pravico, ponudbe pod izključnimi cenami zavrniti kakor tudi spekulativne nakupe preprečiti.

K dražbi se vabijo zlasti direktni porabniki.

Nadaljna tozadevna pojasnila daje ravnatelj kemičnega poskuševališča v Ljubljani, inž. Jakob Turk.

V Ljubljani, dne 22. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt

Inž. V. Remec s. r.

**: Lepa prilika :
Zamenjam!**

Dam lepi domači krompir tistemu, ki bi mi dal premog. — Poizve se: Vič št. 104, Franc Miš.

Uredništvo in upravnništvo „Napreja“ imata telefonsko zvezo šte. 312.

Razglas.

Povodom razpusta bivše vojaške zbiralnice kož v Ljubljani se bo oddalo iz njenih skladišč večje število (300 do 400) kož, več vagonov denaturirane soli, 1 sod naftalina, 1 sod klorovega apna in okoli 1000 kg močnih papirnatih vrvi, in sicer po nastopnem redu:

dne 29. januarja 1919 se bodo oddale kože,
dne 30. januarja 1919 se bo oddala sol,
dne 31. januarja 1919 pa ostalo blago. vsa-
kokrat ob 9. uri dopoldne.

Kože se bodo oddajale po maksimalnih cenah ter prav tako tudi denaturirana sol, in sicer predvsem le strojarjem, kateri do sedaj tega blaga niso prejeli. Drugo blago se bo oddalo na javni dražbi.

Kupci, oziroma zdražitelj, morajo plačati kupljeno blago takoj v gotovini in odstraniti na lasne stroške.

Nadaljna tozadevna pojasnila daje ravna-
telj kemičnega preskuševališča inž. J. Turk v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38.

V Ljubljani, dne 22. januarja 1919.

Inž. V. Remec.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boks- in
lak-usnja z usnatimi podplati
se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi
podplati po K 85.— za moške,
K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Anončna
ekspedicijska
v vse jugo-
slovanske
in ino-
zemske
časopise.

AL. MATELIČ
Ljubljana, Kongresni trg 3-1.

Brezplačna
sestava učinko-
vitih inseratov
v vseh evropskih
jezikih.

: pisarna :

= Večji denarni zavod v Ljubljani =
razpisuje mesto

uradnika - blagajnika s takojšnjim oziroma
poznejšim nastopom.
Plača po dogovoru.
Prednost imajo tisti, ki so te stroke veščji in
zamorejo položiti kavecijo do 10.000 K. Opremljene
prošnje je nasloviti na pošt. pred. št. 2 do 1. feb. t. l.

Zavarovalna agentura, Mestni trg št. 25.

ostane radi preselitve

za nekaj dni **z a p r t a.**

Lepa lesena baraka

 je naprodaj v Ljubljani.

Poizvej pri odvetniku dr. M. Korunu,
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 14.

Vabilo

na

redni letni

OBČNI ZBOR

delegatov okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani

ki bo

v torek, 28. jan. t. l. ob pol 8. zvečer
v blagaj. prostorih, Turjaški trg 4/I.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnika o delovanju blagajne l. 1917.
3. Poročilo blagajnika za l. 1917.
4. Poročilo nadzorstva in podelitev odveze načelstva in blagajnika.
5. Volitve v načelstvo, nadzorstvo in razsodišče.
6. Poročilo tajnika o predlogih načelstva.
7. Raznoterosti.

Pristop k občnemu zboru imajo le delegati, ki se izkažejo z vabili ter člani načelstva in nadzorstva in blagajnični nameščenci.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,
22. februarja 1919.

Mihael Rožanec,
načelnik.

Št. 846.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna
za milo v Spodnji Šiški
ima

večjo množino milnega blaga. To blago se bo
oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih
cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g. kom. po	—40 K
30	" " " " " " " " " "	—60 K
30	" " " " " " " " " "	—120 K
38-40	toiletno " " " " " " " " " "	—250 K
66	mišo za britje " " " " " " " " " "	—250 K
10	milni prašek " " " " " " " " " "	—250 K

Pri naročbah istega milnega blaga v celih
zabojih se dovoljuje znaten popust in se v tem
slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna
po naslednjih cenah:

20 %	pralno milo v kos. po 100 g. kom. po	—30 K
30	" " " " " " " " " "	—45 K
30	" " " " " " " " " "	—90 K
38-40	toiletno " " " " " " " " " "	—180 K
66	mišo za britje " " " " " " " " " "	—140 K
10	milni prašek " " " " " " " " " "	—250 K

Blago se mora plačati naprej, ker se
razpošilja sicer le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na Jugoslovansko
tovarno za milo v Spodnji Šiški.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec, l. r.

Ako rabite vrtna ali poljska semena pišite po
cenovnik. Trgovina s semeni SEVER & Ko., Ljubljana.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure
dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred
prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo
polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni
kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice
se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1½ milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.

Usnjene čevlje

po novih cenah v vseh oblikah
in velikostih zopet razpošilja

Čevljarška zadruga

Miren, zač. Vrbovec, p. Mozirje.

Zahtevajte cenike!